

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-459/20

X

prieš

Staatssecretaris van Justitie Veiligheid

(*Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Amsterdam* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

2023 m. birželio 22 d. Teisingumo Teismo (pirmoji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Sąjungos pilietybė – SESV 20 straipsnis – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Valstybės narės sprendimas atsisakyti leisti gyventi šalyje trečiosios šalies piliečiui, vienam iš nepilnamečio vaiko, turinčio šios valstybės narės pilietybę, tėvų – Vaikas, esantis ne Europos Sąjungos teritorijoje ir niekada joje negyvenęs“

1. *Sąjungos pilietybė – Sutarties nuostatos – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Nepilnametis Sąjungos pilietis, esantis ne Sąjungos teritorijoje ir niekada joje negyvenęs – Vieno iš jo tėvų, trečiosios šalies piliečio, išvestinė teisė gyventi šalyje – Suteikimo sąlygos – Vaiko ir šio vieno iš tėvų priklausomumo ryšio egzistavimas – Vaiko atvykimas ir gyvenimas jo pilietybės valstybėje narėje kartu su šiuo vienu iš tėvų (SESV 20 straipsnis)*

(žr. 28–31, 33–36, 38 punktus ir rezoliucinės dalies 1 punktą)

2. *Sąjungos pilietybė – Sutarties nuostatos – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Nepilnametis Sąjungos pilietis, esantis ne Sąjungos teritorijoje ir niekada joje negyvenęs – Vieno iš jo tėvų, trečiosios šalies piliečio, išvestinė teisė gyventi šalyje – Atsisakymas suteikti šią teisę, motyvuojant tuo, kad persikėlimas į pilietybės valstybę narę neatitinka vaiko interesų – Neleistinumas (SESV 20 straipsnis)*

(žr. 40–45 punktus ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

3. *Sąjungos pilietybė – Sutarties nuostatos – Teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje – Nepilnametis Sąjungos pilietis, kurio vienas iš tėvų yra trečiosios šalies pilietis – Šio vieno iš tėvų išvestinė teisė gyventi šalyje – Suteikimo sąlygos – Vaiko ir šio vieno iš tėvų priklausomumo ryšio egzistavimas – Vertinimo kriterijai – Vertinimas, kuris turi būti pagrįstas visomis nagrinėjamo atvejo aplinkybėmis (SESV 20 straipsnis)*

(žr. 48, 52, 53, 55–61 punktus ir rezoliucinės dalies 3 punktą)

Santrauka

Tailando pilietė X teisėtai gyveno Nyderlanduose, ten ji susituokė su Nyderlandų piliečiu A. Jų vaikas, Nyderlandų pilietis, gimė Tailande ir visada ten gyveno. Gimus vaikui, X grįžo į Nyderlandus. 2017 m. porai faktiškai išsiskyrus, Nyderlandų valdžios institucijos panaikino X teisę gyventi šalyje. Nutraukus santuoką, 2019 m. X paprašė leisti gyventi Nyderlanduose pas kitą šios valstybės narės pilietį. Nagrinėdamos šį prašymą Nyderlandų valdžios institucijos savo iniciatyva patikrino, ar ji galėjo įgyti išvestinę teisę gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį, kad galėtų gyventi su savo nepilnamečiu vaiku, Sąjungos piliečiu, Sąjungos teritorijoje. 2019 m. gegužės 8 d. *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid* (teisingumo ir saugumo valstybės sekretorius, Nyderlandai) atmetė šį prašymą. Tą pačią dieną X buvo išsiųsta į Tailandą.

Dėl šio sprendimo atmesti prašymą X kreipėsi į *rechtbank Den Haag, zittingsplaats Utrecht* (Utrechte posėdžiaujantis Hagos apylinkės teismas, Nyderlandai), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą; jam kyla klausimų, kaip nagrinėjamu atveju reikia aiškinti SESV 20 straipsnį.

Savo sprendime Teisingumo Teismas patikslino sąlygas, kurioms esant trečiosios šalies pilietis gali pasinaudoti išvestine teise gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį, kai jo nepilnametis vaikas yra Sąjungos pilietis, tačiau yra už Sąjungos teritorijos ribų ir niekada negyveno jos teritorijoje.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad pagal SESV 20 straipsnį draudžiamos nacionalinės priemonės, įskaitant sprendimus nesuteikti teisės gyventi šalyje Sąjungos piliečio šeimos nariams, kuriomis iš Sąjungos piliečių atimama galimybė veiksmingai naudotis pagrindinėmis jų statuso suteikiamomis teisėmis. Be to, esant tokioms situacijoms reikia, kad tarp trečiosios šalies piliečio ir Sąjungos piliečio, jo šeimos nario, egzistotų toks priklausomumo santykis, kad priėmus sprendimą nesuteikti trečiosios šalies piliečiui teisės gyventi šalyje tas šeimos narys negalėtų veiksmingai naudotis pagrindinėmis savo, kaip Sąjungos piliečio, teisėmis. Taip yra tuo atveju, kai Sąjungos pilietis yra priverstas lydėti tą trečiosios šalies pilietį ir apskritai išvykti iš Sąjungos teritorijos arba negali atvykti į savo pilietybės valstybės narės teritoriją ir joje gyventi.

Nagrinėjamu atveju nepilnametis vaikas, Sąjungos pilietis, nuo gimimo gyvena trečiojoje šalyje ir niekada negyveno Sąjungoje. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas konstatavo, kad, pirma, atsisakymas suteikti teisę gyventi šalyje vienam iš tokio vaiko tėvų, trečiosios šalies piliečiui, gali turėti įtakos vaiko teisių įgyvendinimui pagal SESV 20 straipsnį, tik jeigu nustatyta, kad jis atvyks į savo pilietybės valstybės narės teritoriją kartu su vienu iš tėvų arba prie jo prisijungs ir apsigyvens su juo šioje valstybėje. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi įvertinti, ar taip yra ir ar tarp vieno iš tėvų, trečiosios šalies piliečio, ir jo nepilnamečio vaiko yra priklausomumo santykis.

Antra, Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šio vieno iš tėvų, nuo kurio vaikas, Sąjungos pilietis, yra priklausomas, pateiktas prašymas leisti gyventi šalyje negali būti atmestas, motyvuojant tuo, kad vaiko išvežimas į jo pilietybės valstybę narę, reiškiantis, kad šis vaikas pasinaudos savo, kaip Sąjungos piliečio, teisėmis, realiai ar tikėtinais neatitinka šio vaiko interesų. Kiekvienam Sąjungos piliečiui suteikta teisė laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje tiesiogiai kyla iš

Sąjungos piliečio statuso, ir nebūtina įrodyti kokio nors suinteresuotumo ja pasinaudoti, taip pat ši teisė negali priklausyti nuo to, ar suinteresuotasis asmuo sulaukė amžiaus, nuo kurio įgyjamas teisinis veiksnumas, leidžiantis savarankiškai pasinaudoti šiomis teisėmis kaip Sąjungos piliečiui.

Tiesa, anksčiau Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad valdžios institucijos, kompetentingos priimti sprendimą dėl prašymo išduoti leidimą gyventi šalyje pagal SESV 20 straipsnį, turi atsižvelgti į atitinkamo vaiko interesus¹. Vis dėlto toks atsižvelgimas skirtas ne siekiant atmesti prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje, bet, priešingai, neleisti priimti sprendimo, įpareigojančio šį vaiką išvykti iš Sąjungos teritorijos.

Galiausiai Teisingumo Teismas patikslino, kaip nagrinėjant prašymą suteikti išvestinę teisę gyventi šalyje reikia vertinti tai, ar nepilnametis vaikas, Sąjungos pilietis, yra priklausomas nuo vieno iš savo tėvų, trečiosios šalies piliečio. Jis nurodė, kad kompetentingos valdžios institucijos turi atsižvelgti į situaciją, esančią tuo metu, kai jos turi priimti sprendimą, nes šios institucijos turi įvertinti numatomas jų sprendimo pasekmes atitinkamo vaiko veiksmingam naudojimuisi pagrindinėmis teisėmis, kurias jis turi dėl pagal SESV 20 straipsnį jam suteikto statuso.

Be to, šis vertinimas visada turi būti atliekamas atsižvelgiant į visas reikšmingas nagrinėjamo atvejo aplinkybes. Konkrečiai kalbant, aplinkybės, kad vienas iš tėvų, trečiosios šalies pilietis, ne visada kasdien rūpinosi šiuo vaiku, bet šiuo metu turi išimtinės jo globos teises, arba kad kitas iš tėvų, Sąjungos pilietis, galėtų kasdien faktiškai prižiūrėti šį vaiką, šiuo aspektu negali būti laikomos lemiamomis.

¹ Šiuo klausimu žr. 2017 m. gegužės 10 d. Sprendimą *Chavez-Vilchez ir kt.* (C-133/15, EU:C:2017:354, 71 punktą) ir 2022 m. gegužės 5 d. Sprendimą *Subdelegación del Gobierno en Toledo (Šeimos nario gyvenimas šalyje – Nepakankami ištekliai)* (C-451/19 ir C-532/19, EU:C:2022:354, 53 punktą).